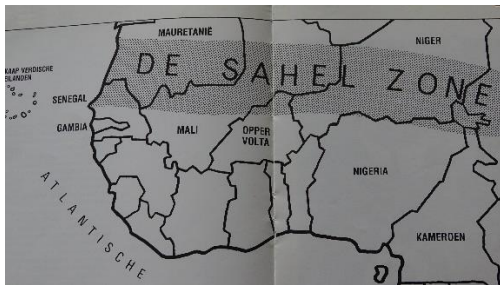

We hebben afgesproken met Leo van der Zwan op het station van Breda. We kennen Leo nog van de samenwerking tussen Sahelp en Jobena voor de uitbreiding van extra lokalen voor Bianca Couture.

Waarom zouden ze hem een recidivist kunnen noemen. Een recidivist is iemand die telkens in herhaling vervalt. Er wordt daarbij vooral gedacht aan misdaden. Bij Leo moet je dan denken dat het hier een terugkerend werk- en reisgedrag naar Burkina Faso betreft.

Leo vertelt dat eerste keer was van 1979-1981 toen hij met ontzettend veel plezier werkte als coördinator van het regionale SNV-Centre de Formation in Bobo Dioulasso. Ik hield me bezig met

Vervolgens heb ik in 1990 bewust gesolliciteerd op de functie van regionaal vertegenwoordiger voor Oxfam/Novib voor de Sahel (Burkina, Mali, Senegal, Guinee Bissau en Kaap Verdische eilanden) met als standplaats Ouagadougou. Mijn voordeel was dat ik het land, de historie, de mentaliteit van de mensen kende en vloeiend Frans sprak. Hiermee ging voor mij een wens in vervulling.

Als vertegenwoordiger van Oxfam/Novib was ik verantwoordelijk voor het lopende programma van Oxfam/Novib in de Sahel (ca. 40 projecten) en voor het **identificeren ??** van nieuwe partnerorganisaties. De periode dat ik met vertegenwoordigers van **particuliere** organisaties (NGO's) gewerkt heb, beschouw ik als de rijkste jaren van mijn loopbaan. Niet alleen de bezoeken aan het "veld", maar zeker ook de discussies met vertegenwoordigers van de bevolking, de boerenleiders, leiders van vrouwengroepen en jongerenorganisaties staan mij bij als heel waardevol. Bewustwording, **leiderschapstrainingen**, kennisoverdracht zijn kernwoorden die ik in mijn ruim 40 jaar ontwikkelingssamenwerking heb gehanteerd. Die visie op ontwikkelingssamenwerking ("geef de mensen geen vis, maar leer ze vissen") heb ik mijn hele leven hoog gehouden.

In de derde (1997-2001) en in de vierde periode (2008-2009) was ik als themadeskundige onderwijs verbonden aan de Nederlandse Ambassade in Ouagadougou en droeg de verantwoordelijkheid voor de Nederlandse ontwikkelingshulp voor de sector onderwijs in Burkina en Mali (alleen 1997-2001). De ambassade werkte niet alleen samen met de Burkinese overheid, maar financierde ook tal van projecten van NGO's om het maatschappelijk middenveld te ondersteunen.

Sahelp is in 1978 begonnen met 2-jaarlijkse transporten naar Burkina Faso. Hoe heb je kennis gemaakt met Sahelp.

Ik hoorde voor het eerst van de Stichting Sahelp toen ik nauwer betrokken raakte bij de werkzaamheden van Bianca Couture. Jan Beekman, de Nederlandse priester en geestelijk vader van Nabasnoogo en Bianca Couture informeerde mij niet alleen over de financiële steun die hij al jarenlang ontving vanuit Nederland van Sahelp, maar hij vertelde ook over ook de vele bezoeken van Sahelpvertegenwoordigers aan de partnerorganisaties in Burkina Faso.

Vanuit dit contact leerde ik dat Sahelp meer is dan een losse eenmalige financierder; het is een organisatie die meedenkt en gevraagd (en ongevraagd) adviezen geeft. Kortom een organisatie die trouw is aan zijn/haar partners en haar eigen principes heeft. Dankzij de jarenlange steun van Sahelp is Bianca Couture geworden tot een van de pareltjes binnen de ontwikkelingsorganisaties in Burkina Faso.

Je bent altijd bij Internationale Zaken betrokken geweest en kunt van daaruit goed vergelijkingen trekken met andere ontwikkelingslanden. Wat zijn de sterke en wat zijn de zwakke punten van BF.

Burkina Faso is in een aantal opzichten een bijzonder land met een bijzondere bevolking: hardwerkend en tolerant. Het grootste deel van het land is vrij onvruchtbaar en bestaat uit savannen, met hier en daar een boom en wat struiken. Het is een van de armste landen ter wereld met een snelgroeiende bevolking: meer dan 50% van de bevolking is jonger dan 16 jaar, m.a.w. de vader en moeder van de volgende generatie is al geboren. Het grootste deel van de werkzame bevolking leeft van de informele sector (geen vaste baan). Slechts 10% van de bevolking heeft een betaalde baan (meest overheid). Een stad als Den Bosch heeft meer industrie, meer bedrijven dan heel Burkina Faso. Zonder buitenlandse hulp (Bilaterale hulp vanuit Frankrijk, België, Nederland Duitsland etc., UN, Wereldbank/IMF, African Development Bank etc.) kan Burkina niet overleven. Het BNP is beperkt.

Er bestaan niet of nauwelijks etnische spanningen en de bevolking bestaat uit moslims, christenen en animisten. Het is gebruikelijk dat moslims en christenen met elkaar trouwen. Er is geen familie in Burkina Faso waar geen moslims en christenen in dezelfde familie voorkomen. Begraafplaatsen zijn gemengd en de onderlinge tolerantie is groot. De leiders van moslims en christenen komen regelmatig bijeen om over allerlei alarmerende bedreigingen van de eenheid (moslimfundamentalisten, gewapende groeperingen) te spreken. De belangrijkste reden dat Burkina Faso nog altijd niet uiteengevallen is, komt door het ontbreken van tribalisme en door de samenwerking tussen moslims en christenen.

Wat me wel grote zorgen baart is dat het nog altijd gewent is dat jongeren zorgen voor het levensonderhoud van de ouderen, met als gevolg dat er al op jonge leeftijd kinderen komen en ook het aantal 4-5 is. Dit maakt dat er op zoek naar werk en geluk, een sterke trek naar Ouagadougou en andere grotere plaatsen is ontstaan.

Het voorgespiegelde geluk blijkt vaak een illusie te zijn. Voeg hierbij de invloed van de media, waarin te zien is goed de westerse wereld heeft, een vaccinatiegraad van nog geen 1% en het is duidelijk dat de ontevredenheid groot is, wat wel haast moet leiden naar crimineel gedrag, aansluiting bij moslimfundamentalisten of een vlucht naar de westerse wereld.

Ook de laatste jaren ben je nog regelmatig te vinden in het buitenland. Vaak treed je op als waarnemer tijdens verkiezingen. Hoe beoordeel je het democratische gehalte in Burkina Faso.

Ik was in 2016 waarnemer bij de verkiezingen in Burkina en was verrast door het vrijwel ontbreken van fraude bij de verkiezingen. Dat kwam deels vanwege het feit dat er na de machtsovername (verjagen van Blaisse Compaore) een overgangsregering gevormd was die

bestond uit vertegenwoordigers van diverse politieke partijen en onafhankelijke leiders, die geen kandidaat mochten zijn voor de verkiezingen van 2016. Maar ook de verkiezingen van 2020 zijn uitermate vreedzaam verlopen en werden door de verkiezingswaarnemers van de EU bestempeld als vreedzaam en transparant, dit in tegenstellingen tot vele andere verkiezingen in Afrika en de rest van de wereld.

Waarom zouden Nederlanders zich naar jouw mening moeten inzetten voor projecten in BF. Aan welke projecten is de meeste behoefte.

Nederland is sinds de jaren zestig bij de opbouw van het vroegere Boven Volta, nu Burkina Faso, betrokken geweest en heeft door de jaren heen een bijzonder goede reputatie opgebouwd. Die goede reputatie komt o.a. door de talloze burgerinitiatieven die vanuit Nederland ontwikkeld werden na de enorme droogte in begin van de jaren 80, maar ook door de inzet van SNV (Nederlandse Ontwikkelingsorganisatie) en de miljoenensteun vanuit het Nederlandse Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking. De bevolking heeft grote behoefte aan verbetering van onderwijs (formeel/informeel en beroepsopleidingen), gezondheidszorg, water en kleinschalige duurzame landbouw/veeteeltprogramma's, . Het zijn met name de vrouwen en kinderen die het meest kwetsbaar zijn en zij verdienen de meeste aandacht. Ik vind het daarom mooi dat Sahelp zich juist op deze doelgroepen richt.

Ben je na 2010 nog betrokken geweest bij activiteiten in Burkina Faso.

Mijn goede vriend Vincent Brenninkmeijer en zijn vrouw hebben de Stichting Jobena opgezet. De visie van Jobena is om waardevolle projecten met financiële steun op weg te helpen naar verzelfstandiging en na enkele jaren steun wordt van de partnerorganisatie verwacht dat zij zonder deze steun door kan gaan. Ik heb in 2013 het contact tussen Jobena en Bianca Couture gelegd.

Jobena heeft samen met Sahelp gedurende een groot aantal jaren een belangrijke rol gespeeld bij het versterken van de organisatie Bianca Couture en heeft ook zorg gedragen voor een deel van de "eigen bijdrage", die van belang was bij de financiering door "Wilde Ganzen" van de nieuwbouw (2 klaslokalen) van Bianca Couture. De samenwerking tussen Sahelp en Jobena bij de constructie van de nieuwe klaslokalen is voor Bianca Couture uiterst waardevol gebleken.

Waarom de betrokkenheid bij Bianca Couture

Mijn vrouw en ik hebben Denise eind jaren 90 leren kennen via Jan Beekman en wij waren beiden onder de indruk van haar betrokkenheid bij de meest kwetsbare groepen binnen de Burkinese samenleving, nl. jonge ongehuwde moeders, weesmeisjes, verstoten meisjes etc. Zij heeft haar eigen vaardigheden (kleermaken, naaldvakken etc.) in dienst gesteld van deze groep jongeren. Zij is naast lerares/vakdocente door de jaren heen als een soort moeder voor deze jonge vrouwen geweest. Zij was er wanneer deze groep jonge vrouwen steun nodig had, zoals een sociaal werker zich inzet voor haar of zijn doelgroep.

Wat mij tijdens ieder bezoek aan Bianca Couture is bijgebleven was de ontwikkeling, die deze groep jonge vrouwen tijdens de driejarige cursus doormaakte: van bedeesd, bescheiden tot zelfbewust en doortastend. Na afronding van de opleiding zijn de meeste jonge vrouwen in staat om op eigen benen te staan: een ontwikkeling om trots op te zijn.

Ik heb het als een voorrecht beschouwd om dit proces van positieve ontwikkeling van nabij mee te kunnen en mogen maken. Bianca Couture met Denise Ouédraogo als directrice, leider, moeder, sociaal werker etc. verdient onze steun en ik hoop dat dit waardevolle ontwikkelingsproject nog vele jaren door kan gaan.

We zoeken op wat de betekenis van het woord activist is. In eerste instantie denk je dan aan actievoerder, demonstrant. Voor Leo gelden de woorden ijveraar, voorvechter en man van de daad.

Je hebt verschillende functies vervuld op het gebied van ontwikkelingsamenwerking waaronder ook een tijd veldleider geweest in BF. Was deze functie en/of het land een bewuste keuze?

Ik heb in 1990 bewust gesolliciteerd op de functie van regionaal vertegenwoordiger voor Oxfam/Novib voor de Sahel (Burkina, Mali, Senegal, Guinee Bissau en Kaap Verdische eilanden, omdat ik van 1979-1981 met ontzettend veel plezier gewerkt had als coördinator van het regionale SNV-Centre de Formation in Bobo Dioulasso, m.a.w. ik kende het land, de historie en de mentaliteit van de mensen sprak mij aan, ik sprak vloeiend Frans. Kortom een terugkeer als Sahelvertegenwoordiger met als standplaats Ouagadougou, Burkina Faso was een wens, die in vervulling ging.

De derde periode (1997-2001) en de vierde periode (2008-2009) was ik als themadeskundige onderwijs verbonden aan de Nederlandse Ambassade in Ouagadougou verantwoordelijk voor de Nederlandse ontwikkelingshulp voor de sector onderwijs in Burkina en Mali (alleen 1997-2001). De ambassade werkte niet alleen samen met de Burkinese overheid, maar financierde ook tal van projecten van NGO's om het maatschappelijk middenveld te ondersteunen.

Voor welke zaken zette je je toen voor in ?

Als vertegenwoordiger van Oxfam/Novib was ik verantwoordelijk voor a) het lopende programma van Oxfam/Novib in de Sahel (+/- 40 projecten) en b) het identificeren van nieuwe partnerorganisaties. De periode dat ik met vertegenwoordigers van niet gouvernementele organisaties gewerkt heb, beschouw ik als de rijkste jaren van mijn loopbaan. Niet alleen de bezoeken aan het "veld", maar zeker ook de discussies met vertegenwoordigers van de bevolking, de boerenleiders, leiders van vrouwengroepen en jongerenorganisaties staan mij bij als heel waardevol. Bewustwording, leiderschapstrainingen, kennisoverdracht waren de kernwoorden die gedurende mijn ruim 40 jaar ontwikkelingsamenwerking doorklonken tijdens mijn gevarieerde werkzaamheden. Die visie op ontwikkelingsamenwerking ("geef de mensen geen vis, maar leer ze vissen") heb ik mijn hele leven hoog gehouden.

Heb je toen te maken gehad met Sahelp ? Waarom niet en bij zo ja in welke zin en hoe was deze ervaring.

Ik hoorde voor het eerst van de Stichting Sahelp toen ik nauwer betrokken raakte bij de werkzaamheden van Bianca Couture. Jan Beekman, de priester en man achter Denise Ouédraogo, de directrice van Bianca Couture informeerde mij niet alleen over de financiële steun die hij al jarenlang ontving vanuit Nederland van Sahelp, maar hij vertelde ook over de vele bezoeken van Sahelpvertegenwoordigers aan de partnerorganisaties in Burkina Faso. Sahelp was en is meer dan een losse eenmalige financierder; het is een organisatie die meedenkt en gevraagd (en ongevraagd) adviezen geeft. Kortom een organisatie die trouw is aan zijn/haar partners en haar eigen principes heeft. Dankzij de jarenlange steun van Sahelp is Bianca Couture geworden tot een van de pareltjes binnen de ontwikkelingsorganisaties in Burkina Faso.

Je bent altijd bij Internationale Zaken betrokken geweest en kunt van daaruit goed vergelijkingen trekken met andere ontwikkelingslanden. Wat zijn de sterke en wat zijn de zwakke punten van BF.

Burkina Faso is in een aantal opzichten een bijzonder land met een bijzondere bevolking: hardwerkend en tolerant. Het grootste deel van het land is vrij onvruchtbaar en bestaat uit savannen, met hier en daar een boom en wat struiken. Het is een van de armste landen ter wereld met een snelgroeiende bevolking: meer dan 50% van de bevolking is jonger dan 16 jaar, m.a.w. de vader en moeder van de volgende generatie is al geboren. Het grootste deel van de werkzame bevolking leeft van de informele sector (geen vaste baan). Slechts 10% van de bevolking heeft een

betaalde baan (meest overheid). Een stad als Den Bosch heeft meer industrie, meer bedrijven dan heel Burkina Faso. Zonder buitenlandse hulp (Bilaterale hulp vanuit Frankrijk, België, Nederland Duitsland etc., UN, Wereldbank/IMF, African Development Bank etc.) kan Burkina niet overleven. Het BNP is beperkt.

Er bestaan niet of nauwelijks etnische spanningen en de bevolking bestaat uit moslims, christenen en animisten. Het is gebruikelijk dat moslims en christenen met elkaar trouwen. Er is geen familie in Burkina Faso waar geen moslims en christenen in dezelfde familie voorkomen. Begraafplaatsen zijn gemengd en de onderlinge tolerantie is groot. De leiders van moslims en christenen komen regelmatig bijeen om over allerlei alarmerende bedreigingen van de eenheid (moslimfundamentalisten, gewapende groeperingen) te spreken. De belangrijkste reden dat Burkina Faso nog altijd niet uiteengevallen is, komt door het ontbreken van tribalisme en door de samenwerking tussen moslims en christenen. Door de voortdurende aanslagen door terroristen en moslimfundamentalisten komt deze samenwerking en goede onderlinge verstandhouding echter wel onder druk te staan.

Ook de laatste jaren ben je nog regelmatig te vinden in het buitenland. Vaak treed je op als waarnemer tijdens verkiezingen. Hoe beoordeel je het democratische gehalte in Burkina Faso.

Ik was in 2016 waarnemer bij de verkiezingen in Burkina en was verrast door het vrijwel ontbreken van fraude bij de verkiezingen. Dat kwam deels vanwege het feit dat er na de machtsovername (verjagen van Blaise Compaore) een overgangsregering gevormd was die bestond uit vertegenwoordigers van diverse politieke partijen en onafhankelijke leiders, die geen kandidaat mochten zijn voor de verkiezingen van 2016. Maar ook de verkiezingen van 2020 zijn uitermate vreedzaam verlopen en werden door de verkiezingswaarnemers van de EU bestempeld als vreedzaam en transparant, dit in tegenstellingen tot vele andere verkiezingen in Afrika en de rest van de wereld.

Waarom zouden Nederlanders zich naar jouw mening moeten inzetten voor projecten in BF. Aan welke projecten is de meeste behoefte.

Nederland is sinds de jaren zestig bij de opbouw van het vroegere Boven Volta, nu Burkina Faso, betrokken geweest en heeft door de jaren heen een bijzonder goede reputatie opgebouwd. Die goede reputatie komt o.a. door de talloze burgerinitiatieven die vanuit Nederland ontwikkeld werden na de enorme droogte in begin van de jaren 80, maar ook door de inzet van SNV (Nederlandse Ontwikkelingsorganisatie) en de miljoenensteun vanuit het Nederlandse Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking. De bevolking heeft grote behoefte aan verbetering van onderwijs (formeel/informeel en beroepsopleidingen), gezondheidszorg, water en kleinschalige duurzame landbouw/veeteeltprogramma's, . Het zijn met name de vrouwen en kinderen die het meest kwetsbaar zijn en zij verdienen de meeste aandacht.

Jij en je vrouw hebben zich lange tijd via de Stichting Jobena ingezet voor Bianca Couture. Van hieruit kruisten onze wegen elkaar bij de opzet en financiering van de uitbouw van extra klas lokalen voor Bianca Couture. Hoe kijk je terug op deze samenwerking. Hoe zie je het vervolg hierop.

De Stichting Jobena is enkele jaren voor zijn overlijden opgezet door mijn goede vriend Vincent Brenninkmeijer en zijn vrouw Liesbeth van Boven en ik heb in 2013/2014 Jan Beekman voorgesteld om bij Jobena een financieringsverzoek in te dienen dat gehonoreerd werd en waaruit een jarenlange steun ontstond vanuit Jobena. De visie van Jobena is om waardevolle projecten met

financiële steun op weg te helpen naar verzelfstandiging en na enkele jaren steun wordt van de partnerorganisatie verwacht dat zij zonder steun van Jobena door kan gaan.

Jobena heeft samen met Sahelp gedurende een groot aantal jaren een belangrijke rol gespeeld bij het versterken van de organisatie Bianca Couture en heeft ook zorg gedragen voor een deel van de “eigen bijdrage”, die van belang was bij de financiering door “Wilde Ganzen” van de nieuwbouw (2 klaslokalen) van Bianca Couture. De samenwerking tussen Sahelp en Jobena bij de constructie van de nieuwe klaslokalen is voor Bianca Couture uiterst waardevol gebleken.

Een vervolgsamenwerking tussen Jobena en BC (via Sahelp) zal niet makkelijk zijn vanwege de hierboven vermelde visie van Jobena op OS.

Waarom mijn betrokkenheid bij Bianca Couture

Mijn vrouw en ik hebben Denise eind 90 leren kennen via Jan Beekman en wij waren beiden onder de indruk van haar betrokkenheid bij de meest kwetsbare groepen binnen de Burkinese samenleving, nl. jonge ongehuwde moeders, weesmeisjes, verstoten meisjes etc. Zij heeft haar eigen vaardigheden (kleermaken, naaldvakken etc.) in dienst gesteld van deze groep jongeren. Zij is naast lerares/vakdocente door de jaren heen als een soort moeder voor deze jonge vrouwen geweest. Zij was er wanneer deze groep jonge vrouwen steun nodig had, zoals een sociaal werker zich inzet voor haar of zijn doelgroep. Wat mij tijdens ieder bezoek aan Bianca Couture is bijgebleven was de ontwikkeling, die deze groep jonge vrouwen tijdens de driejarige cursus doormaakte: van bedeesd, bescheiden tot zelfbewust en doortastend. Na afronding van de opleiding zijn de meeste jonge vrouwen in staat om op eigen benen te staan: een ontwikkeling om trots op te zijn.

Ik heb het als een voorrecht beschouwd om dit proces van positieve ontwikkeling van nabij mee te kunnen en mogen maken. Bianca Couture met Denise Ouédraogo als directrice, leider, moeder, sociaal werker etc. verdient onze steun en ik hoop dat dit waardevolle ontwikkelingsproject nog vele jaren door kan gaan.